

Posudek školitele na diplomovou práci

Bc. Tobiáš Smolík, Regulace volného času v raně moderní knize stanov židovské obce v Třebíči aneb „Žertování, lehkovážnosti a nemravnost“

Diplomant si pro svou závěrečnou práci magisterského studia zvolil téma sobě blízké a zpracoval je velice kvalitně, přínosně i poutavě. Šťastně jím zároveň spojil své studijní zájmy, totiž hebraistiku, etnologii a sociální dějiny. Díky tomuto spojení do českých židovských studií – zejména jejich starších období – vnáší nový pohled, jelikož se pokouší každodennost židovské menšiny – či jejích určitých aspektů – nahlížet v širším a obecnějším kontextu. Svým pojetím tak tuto minoritu začleňuje do celku soudobé společnosti a nevyděluje ji v její odlišnosti a výjimečnosti, ale vnímá ji jakožto její součást, která se vyvíjela a proměňovala společně s majoritou a která, jak zjišťujeme, žila značnou měrou týmiž sociálními a kulturními trendy. A konečně se diplomant tímto svým přístupem zároveň vřazuje do soudobých trendů studia dějin evropské židovské minority v raném novověku. Zpracování tématu mu umožnila výborná úroveň jeho jazykového vybavení (pramen je psán v jidiš a také z odborné literatury diplomant využívá práce psané v evropských i mimoevropských jazycích). Je také třeba vyzdvihnout skutečnost, že diplomant pracoval s rukopisným a ve svém celku dosud nezpracovaným materiálem, z něhož bylo publikováno pouze několik stran textu.

Výchozím pramenem diplomanta byla raně novověká kniha stanov židovské obce v Třebíči, kterou zkoumal z hlediska jejich výroků ke způsobům, jakým její obyvatelé, členové i nečlenové obce, trávili volný čas. Zajímavé a překvapivé mohou přitom být pro čtenáře jak samotné vysledované zábavy (soukromé taneční večírky či procházky ve dvou po sadech a zahradách nezapadají do představ, jež si o židovském životě v 18. století většinou děláme), tak i důvody, které židovskou samosprávu, jež byla vydavatelem těchto stanov, vedla ke snahám o jejich regulaci. Přínosné je zamyšlení nad vymahatelností postihů, jimiž židovské autority hrozily přestupníkům a nad způsoby toho, jak se se svou značnou nemohoucností vyrovnávaly. Ještě předtím, než byly koncem 18. století pravomoci židovských samospráv osekány na minimum a některé její organizace zcela zrušeny, se tyto instituce zjevně i uvnitř potýkaly s rušivými fenomény – formami socializace, které více odpovídaly soudobé buržoazní či lidové zábavě než tradičnímu způsobu židovského života a které byly předzvěstí emancipačních trendů, které židovskou minoritu „vyvedly z ghetta“.

Práce je logicky strukturována: vychází od vydavatele regulí, zdrojů jeho autority a jeho sebepojetí (sebeidentifikace židovských samospráv s dobovými absolutistickými postoji jejich vrchnosti) i jeho postoji k jednotlivým jevům, které reguluje. Jednotlivé zkoumané aspekty trávení volného času či jejich regulace diplomant rozšiřuje o analogie z dalších židovských obcí a také je porovnává s jejich dobovými projevy i autoritativními přístupy a postoji majority k nim.

Za hlavní klad a přínos práce považuji diplomantův širší (antropologický či sociálně dějinný) přístup ke zkoumanému tématu i využití pramenů a nejnovější sekundární literatury obou oborů. Teoretická východiska tohoto přístupu jsou rozebrána ve druhé části práce, věnované samotnému „konceptu volného času a jeho regulaci i širšímu kontextu proměn sociální kontroly v raně moderní době na úrovni majority, minority i samotné třebíčské židovské obce“. Poučné a leckdy zábavné jsou ale samozřejmě i autorem shromážděné konkrétní poznatky o tom, jak se třebíčští (a další) Židé bavili kolem poloviny 18. století, které poupravují naše zaběhané představy.

Výsledná práce představuje v rámci domácího bádání v oboru originální příspěvek a dosahuje vysoké odborné úrovně, která přesahuje požadavky kladené na diplomovou práci. Proto ji také rozhodně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „výborně“. Myslím rovněž, že by bylo přínosné práci v upravené podobě publikovat v knižní podobě, a to především v češtině, aby tak téma samotné i autorem zvolený přístup vstoupily do širšího domácího povědomí i odborného diskurzu.

V Praze, 3. září 2020

Mgr. Olga Sixtová, PhD